МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет імені Івана Франка

Юридичний факультет

Кафедра соціального права

Затверджено

на засіданні кафедри соціального права

юридичного факультету

Львівського національного університету імені Івана Франка

(протокол № 1 від 25.08.2022 р.)

Завідувач кафедри Пилип ПИЛИПЕНКО

Силабус із навчальної дисципліни

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ І ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА,

що викладається в межах ОПП Екологія

другого (магістерського) рівня

Львів 2022

Назва курсу	Інтелектуальна власність і основи екологічного права
Адреса викладання курсу	вул. Січових стрільців 14, 79001 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра екології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки 101 Екологія
Викладачі курсу	Левицька Надія Олексіївна канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри соціального права
Контактна інформація викладачів	nadiya.levytska@lnu.edu.ua
Консультації з курсу відбуваються	Консультації проводяться в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю): вул. Саксаганського,1, ауд. 203, а також у он-лайн у системі Moodle (час консультацій попередньо узгоджується через електронну пошту викладача).
Сторінка курсу	https://law.lnu.edu.ua/department/kafedra-soc-prava http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1450
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати здобувачам необхідні знання головних засад концепції інтелектуальної власності та основ екологічного права сучасного стану поступу світової спільноти до суспільства сталого розвитку в екологічній, економічній та соціальній сферах, а також методів, засобів й форм в екоосвітній діяльності для формування екологічної свідомості молодого покоління.
Коротка анотація курсу	Інтелектуальна власність та основи екологічного права є нормативною навчальною дисципліною з циклу професійної та практичної підготовки магістрів зі спеціальності 101 "Екологія", котра викладається упродовж 1 семестру обсягом 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою викладання навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність та основи екологічного права « є формування необхідних теоретичних знань і практичних навиків, які дозволять розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та дослідницької діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування у контексті формування оптимальних форм правової охорони інтелектуальної власності та набуття практичних навичок для вирішення конкретних юридичних ситуацій.
Література для вивчення дисципліни	1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність*:* Підручник / В.Д. Базилевич. — 3-тє вид., переробл. і доповн. — К. : Знання, 2014, 352с. 2. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 3. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів. – Львів: Галицький друкар, 2015. 4. Харитонова О. І., Харитонов Є. О., Ківалова Т. С., Дмитришин В. С., Кулініч О. О. та ін. Право інтелектуальної власності : підручник. К. Юрінком Інтер. 2021. 540. 5. Яворська Л.С.,Тарасенко Л.Л.,Мартин В.М.,Самагальська Ю.Я.та ін. Інтелектуальне право України.Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 609 с. 6. Аніщенко В.О., Олійник О.І., Зенченко О.О. Екологічне право: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене – Чернігів: Десна Поліграф, 2015. – 264 с. 7. Екологічне право : підручник / [А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, А.К. Соколова та ін.] ; за ред. А.П. Гетьмана. – Харків : Право, 2019, 552 с. 8. Гетьман А.П., Размєтаєва С.В., Анісімова Г.В. Навчально-методичний посібник з Екологічного права України - Харків: "Право", 2012.- 93с. 9. Екологічне право. Навчальний посібник за ред. Устименка Т.П. Київ: Алерта, 2016. 290 с. 10. Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб. за ред. Курило В. І. Київ :Алерта, 2015. 620 с.

	11. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні: колективна монографія / відп. ред.: Т. Є. Харитонова, І. І. Каракаш. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 722 с. 12. Бредіхіна В. Л. Конституційні засади права громадян на безпечне навколишнє природне середовище / В. Л. Бредіхіна. Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2008. 168 с. 13. Механізми та правові норми участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступу до правосуддя з питань, що стосуються довкілля / За ред. С. В. Размєтаєва. – Х.: ВПЦ «Контраст», 2011. 168 с. 14. Судовий захист екологічних прав громадян України: Довід. Для суддів / Краснова М.В., Малишева Н.Р., Шевчук П.І. та ін. К.: Вид. дім "КМ Академія", 2001. 178 с. 15. Правове забезпечення радіаційної безпеки в Україні / За ред. Г.І. Балюк. К.: ВГЛ «Обрії», 2010. 272 с. 16. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2014. 17. Правова доктрина України: у 5 т. Т. 4: Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права / Ю. С. Шемшученко, А. П. Гетьман, В. І. Андрейцев [та ін.]; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. Харків: Право, 2013. 848 с. 18. Шуміло О. М. Екологічний правопорядок: інституційні складові: Монографія. Х., ХНУВС, 2010. 292 с. 19. Черкашина М. К. Юридичні гарантії права природокористування: моногр. / М.К. Черкашина; за ред. Гетьмана А.П. Х.: ФІНН, 2010. 176 с. 20. Комарницький В. М. Організаційно-правові питання спеціального природокористування: монографія. Луганськ : ЛДУВС, 2010. 192 с. 21. Комарницький В. М. Право спеціального природокористування: монографія. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 424 с. 22. Григор'єва Т. В. Правові засади використання, охорони та відтворення водних живих ресурсів: Монографія / Т. В. Григор'єва. Х.: Право, 2011. 176 с. 23. Право власності на природні об'єкти та їх ресурси в Україні: монографія / І.І Каракаш. Одеса. : Юридична література, 2017. 438 с. 24. Bently, Lionel, Brad Sherman. Intellectual property law. Oxford University Press, USA, 2014. 25. Dratler Jr, Jay, and Stephen M. McJohn. Intellectual Property Law: Commercial, Creative and Industrial Property. Law Journal Press, 2022. Rochelle Cooper Dreyfuss, Justine Pila. The Oxford Handbook of Intellectual Property Law. Oxford University Press, 2018. 1010 p. **ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ** 1. Конституція України від 26 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12 2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12 3. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text 4. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 21 червня 2001 р. № 2707-XII. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12 5. http://jur-academy.kh.ua/ 6. 2. http://nulau.edu.ua/ 7. 3.http://lawbook.org.ua/?cat_id=64 8. 4. http://www.nbuv.gov.ua/ 5. http://library.nlu.edu.ua/
Тривалість курсу	один семестр
Обсяг курсу	90 год, з них аудиторні години – 32 (лекції – 16 год., практичні – 16 год.), самостійна робота – 58 год.
Очікувані результати навчання	**Загальні компетентності:** КЗ-1.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. КЗ-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **Спеціальні (фахові компетентності):** КС-1. Знання на рівні новітніх досягнень, необхідні для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

	КС-2. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем. КС-5. Здатність доводити до фахівців та нефахівців, знання та власні висновки. КС-11. Здатність застосовувати міжнародний і вітчизняний досвід в оцінюванні та прогнозуванні проблем навколишнього середовища на основі екологічного законодавства, у плануванні господарської діяльності, відновленні екологічного стану компонентів довкілля, порушених під час військових дій. КС-12. Здійснювати моніторинг і контроль забруднення стану компонентів довкілля, оцінювати екотоксичність відходів промислової та військової діяльності з додержанням вимог природоохоронного законодавства. **Програмні результати навчання**: ПР-1. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля. ПР-3. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання. ПР-8. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу. ПР-11. Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування та захисту довкілля. ПР-13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. ПР-14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах. ПР-16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов. ПР-17. Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей для вирішення теоретичних задач і проблем екології. ПР-18. Уміти використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні екологічних досліджень. ПР-22. Уміти розробляти спільні міжнародні проекти з додержанням вимог природоохоронного законодавства, скеровані на оцінку, контроль і санацію компонентів довкілля, порушених внаслідок військових дій, використовуючи вітчизняний досвід та знання іноземної мови. Після завершення цього курсу здобувач буде : **знати:** • сучасні методи дослідження та способи захисту прав інтелектуальної власності при розробленні екологічних проектів шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей; • достовірність інформації та надійність джерел наукових досліджень окремих інститутів інтелектуальної власності і основ екологічного права із використанням відкритих баз даних у мережі Інтернет, відповідних реєстрів, інформаційних матеріалів Національного органу інтелектуальної власності тощо; • негативні впливи природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину через правову охорону інтелектуальної власності, зокрема із використанням судових реєстрів іноземних держав, міжнародних реєстрів об'єктів інтелектуальної власності. **вміти:** • використовувати передові знання і методики в сфері охорони інтелектуальної власності і охорони екологічного права у процесі правотворення та правозастосування інститутів приватного права; • проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу, щодо вдосконалення механізмів правової охорони інтелектуальної власності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування в Україні;

	• аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів права інтелектуальної власності з метою систематизації та уніфікації форм правової охорони інтелектуальної власності; • вміння набути практичних навичок розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування шляхом вироблення навичок із підготовки та оформлення заяв, клопотань, претензій необхідних для швидкого та оперативного реагування на факти порушення прав щодо захисту прав інтелектуальної власності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування; • уміти надавати консультації щодо захисту прав інтелектуальної власності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування із використанням дистанційних форм комунікації.
Ключові слова	авторське право, екологічне право, природокористування, правова охорона довкілля, навколишнє природне середовище ,патентне право, промислова власність, засоби індивідуалізації, твір, винахід, корисна модель, промисловий зразок, торговельна марка, географічне зазначення, комерційне найменування, комерційна таємниця, ноу-хау, патент, свідоцтво, експертиза, заявка, договір.
Формат курсу	Очний
	Проведення практичних занять і консультації для кращого розуміння
Теми	Подано в Таблиці нижче
Підсумковий контроль, форма	Залік у 1 семестрі
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін, які вивчалися при отриманні першого (бакалаврського) рівня освіти, зокрема «Загальна екологія і середовищезнавство», «Моніторинг довкілля», «Раціональне природокористування», «Управління та поводження з відходами, біодеградація», достатніх для сприйняття категоріального апарату дисципліни.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Словесно-практичні методи навчання: пояснення, проблемні бесіди, презентації, доповіді, обговорення. Інтерактивні методи навчання (кейс-методи, мозковий штурм) Теми, завдання представлені в системі Moodle. Консультації. Організація самостійної роботи, самоконтроль.
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, комп'ютерні програми, проектор.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	**Політика виставлення балів.** За 100-бальною шкалою: Участь у семінарсько-практичних заняттях – 32 бали (8 × 5=40 балів) Модульний контроль – 30 балів (2 модулі по 15 балів = 30 балів). Розробка і захист проекту – 30 балів. Разом – 100 балів. **Академічна доброчесність**: Роботи здобувачів є виключно оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. **Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.**
Питання до заліку чи екзамену	Матеріали розміщені: https://law.lnu.edu.ua/department/kafedra-soc-prava http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1450
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу на сайті https://law.lnu.edu.ua/department/kafedra-soc-prava та http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1450

Схема курсу

Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність і основи екологічного права			
1	Загальні положення про інтелектуальну власність Поняття та структура інтелектуальної власності. Об'єктивне право інтелектуальної власності: поняття, загальна характеристика, джерела. Суб'єктивне право інтелектуальної власності: поняття, зміст та юридичні властивості. Суб'єкти права інтелектуальної власності:	*Лекція - 2 год, самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень

	поняття та класифікація. Державна система охорони та захисту інтелектуальної власності в Україні.		
2	Концепції правової охорони авторського права: історія та сучасність. Об'єктивне авторське право: поняття, загальна характеристика, джерела. Об'єкти авторського права: поняття, класифікація. Твори, які не охороняються авторським правом. Суб'єкти авторського права: поняття, класифікація.	*Практичне заняття – 2 год. самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
3	Суб'єктивні авторські права: поняття, види та загальна характеристика. Обмеження майнових прав автора. Строки дії суб'єктивних авторських прав. Порушення авторського права, що є підставою для судового захисту. Способи захисту авторського права. Права суміжні з авторськими.	*Лекція - 2 год, самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
4	Інтелектуальна власність на винахід, корисну модель та промисловий зразок (патентне право). Патентне право: поняття, загальна характеристика, джерела Об'єкти патентного права: поняття, види, умови правової охорони. Суб'єкти патентного права. Зміст суб'єктивних патентних прав. Патент: поняття, види та порядок отримання.	*Практичне заняття – 2 год. самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
5	Інтелектуальна власність на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг (комерційні позначення). Інститут комерційних позначень: загальна характеристика та джерела правового регулювання. Інтелектуальна власність на комерційне (фірмове) найменування .Інтелектуальна власність на торговельну марку (знак для товарів та послуг)	*Лекція - 2 год, самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
6	Інтелектуальна власність на наукове відкриття. Інтелектуальна власність на компонування (топографію) інтегральної мікросхеми .Інтелектуальна власність на раціоналізаторську пропозицію. Інтелектуальна власність на селекційні досягнення (сорт рослин, породу тварин). Інтелектуальна власність на комерційну таємницю.	*Практичне заняття – 2 год. самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
7	Договори у сфері інтелектуальної власності. Поняття, види та загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності. Ліцензія та ліцензійний договір. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності .Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії.	*Лекція - 2 год, самостійна робота – 7 год.*	1 тиждень
Змістовий модуль 2. Основи екологічного права			
8.	Предмет, метод, принципи та система екологічного права. Поняття екологічного права. Метод правового регулювання екологічних відносин. Об'єкти і суб'єкти екологічного права. Принципи екологічного права. Система екологічного права.	*Практичне заняття – 2 год. самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
9.	Джерела екологічного права. Природоохоронне законодавство. Закони як джерела екологічного права. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела екологічного права. Відповідальність за порушення екологічного законодавства. Екологічні правопорушення як підстава відповідальності та їх класифікація. Види відповідальності за порушення екологічного законодавства.	*Лекція – 2 год, самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень

10.	Екологічні права та обов'язки громадян. Загальна характеристика екологічних прав та обов'язків громадян. Конституційні екологічні права громадян. Гарантії, охорона та форми захисту екологічних прав громадян.	*Практичне заняття – 2 год. самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
11.	Право власності на природні ресурси в Україні. Право природокористування.Форми власності на природні ресурси. Суб'єкти і об'єкти права власності на природні ресурси. Права і обов'язки власників природних ресурсів, захист і гарантії їх прав. Охорона права власності на природні ресурси. Об'єкти і суб'єкти права природокористування. Правова класифікація видів природокористування. Права і обов'язки природокористувачів.	*Лекція – 2 год, самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
12.	Правова охорона атмосферного повітря. Атмосферне повітря як об'єкт правового регулювання, охорони та використання. Правове регулювання стандартизації і нормування у галузі охорони атмосферного повітря. Правові заходи щодо охорони атмосферного повітря. Особливості майнової відповідальності за порушення законодавства в галузі охорони атмосферного повітря.	*Практичне заняття – 2 год. самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
13.	Право користування надрами і землевикористання. Поняття, об'єкти і суб'єкти права користування надрами. Права та обов'язки користувачів надр і нагляд за їх здійсненням. Правові заходи, що забезпечують охорону надр. Правове забезпечення раціонального використання земель. Правові заходи охорони земель та інших природних ресурсів у процесі землевикористання.	*Лекція – 2 год, самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
14.	Правове регулювання використання та охорони вод Поняття права водокористування. Види права водокористування. Підстави виникнення права водокористування. Права та обов'язки водокористувачів. Підстави припинення права спеціального водокористування. Правові заходи охорони вод. Відповідальність за порушення водного законодавства.	*Практичне заняття – 2 год. самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
15.	Право користування природно-заповідним фондом України. Поняття і правова класифікація територій та об'єктів природно' заповідного фонду. Загальна характеристика права користування природно-заповідним фондом. Природокористування в заповідниках. Особливості природокористування в національних природних, регіональних і ландшафтних парках. Особливості природокористування в заказниках, пам'ятках природи, заповідних урочищах, інших природних об'єктах.	*Лекція – 2 год, самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень
16.	Міжнародне екологічне право. Принципи підготовки міжнародних проектів з додержанням вимог природоохоронного законодавства.	*Практичне заняття – 2 год. самостійна робота – 3,5 год*	1 тиждень

Автор: Надія ЛЕВИЦЬКА

Голова методичної ради біологічного факультету

Віталій ГОНЧАРЕНКО

"31" серпня 2022 р.

Гарант ОПП

Галина АНТОНЯК

"31" серпня 2022 р.